

2011
9 к

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
МЕМЛЕКЕТТІН ОРТАЛЫҚ МУЗЕЙІНІН
АРХЕОЛОГИЯЛЫҚ КОЛЛЕКЦИЯСЫ:
САҚТАР МЕН ҮЙСІНДЕР МӘДЕНИЕТІ**

ҒЫЛЫМИ КАТАЛОГ

**КУЛЬТУРА САКОВ И УСУНЕЙ КАЗАХСТАНА
В АРХЕОЛОГИЧЕСКИХ КОЛЛЕКЦИЯХ
ЦЕНТРАЛЬНОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО МУЗЕЯ
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН**

НАУЧНЫЙ КАТАЛОГ

**CULTURE OF SAKA AND WU-SUN OF KAZAKHSTAN
IN ARCHEOLOGICAL COLLECTIONS
OF CENTRAL STATE MUSEUM
OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN**

SCIENTIFIC CATALOGUE

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
МЕМЛЕКЕТТІК
ОРТАЛЫҚ МУЗЕЙІНІҢ
АРХЕОЛОГИЯЛЫҚ
КОЛЛЕКЦИЯСЫ: САҚТАР МЕН
ҮЙСІНДЕР МӘДЕНИЕТІ

ҒЫЛЫМИ КАТАЛОГ

ИЗДАТЕЛЬСТВО Алматы
ӨНЕР 2011
БАСПАСЫ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МЕМЛЕКЕТТІК ОРТАЛЫҚ МУЗЕЙІНІҢ АРХЕОЛОГИЯЛЫҚ КОЛЛЕКЦИЯСЫНДАҒЫ
САҚТАР МЕН ҮЙСІНДЕР МӘДЕНИЕТІ
ҒЫЛЫМИ КАТАЛОГ

КУЛЬТУРА САКОВ И УСУНЕЙ КАЗАХСТАНА В АРХЕОЛОГИЧЕСКИХ КОЛЛЕКЦИЯХ ЦЕНТРАЛЬНОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО
МУЗЕЯ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
НАУЧНЫЙ КАТАЛОГ

CULTURE OF SAKA AND WU-SUN OF KAZAKHSTAN IN ARCHEOLOGICAL COLLECTIONS OF CENTRAL STATE MUSEUM OF THE
REPUBLIC OF KAZAKHSTAN
SCIENTIFIC CATALOGUE

Қазақстан Республикасы Мемлекеттік Орталық музейі қорындағы сақ-үйсін мәдениеті коллекциясының қалыптасу тарихы және зерттелуі. Нұрсан Өлімбай, М. Сатыбалдиева	9
Из истории формирования и изучения коллекции памятников культуры саков и усуней в Центральном Государственном музее Республики Казахстан. Нурсан Алимбай, М. Сатыбалдиева	9
History of collections development of Saka-Wu-sun culture of the Central State museum of the Republic of Kazakhstan. Nursan Alimbay, M. Satibaldiyeva	9
Қазақстанның сақ, үйсін өнері. Скиф-сібір аң стилі. Ө. Ақышев.....	24
Искусство саков и усуней Казахстана. Скифо-сибирский «звериный» стиль. А.Акишев.....	24
Art of Saka and Wu-sun of Kazakhstan. Scythian-Siberian "animal" style. A.Akishev.....	24
ҚР МОМ коллекциясындағы сақтар мен үйсіндердің археологиялық кешендері.....	44
Археологические комплексы саков и усуней Казахстана в коллекции ЦГМ РК.....	44
Archeological complexes of Saka and Wu-sun of Kazakhstan in the collection of CSM RK.	44
I. Оңтүстік-Шығыс Қазақстанның сақ, үйсін тайпалары. Б.з.д. VIII-III ғғ.....	44
I. Сакские и усуньские племена Юго-Восточного Казахстана. VIII-III вв. до н.э.....	44
I. Saka and Wu-sun tribes of South-East Kazakhstan. 8th-3rd cc. B.C.....	44
1. Бесшатыр обасы. Б.з.д.VIII-VII ғғ.	45
1. Могильник Бесшатыр. VIII-VII вв. до н.э.	45
1. Besshatyr burial mound. 8th – 7th cc. BC.	45
2. Жалаулы көмбесі. Б.з.д.VIII – VII ғғ.	50
2. Жалаулинский клад.VIII - VII вв. до н. э.	50
2. The Zhalauly treasure. 8th – 7th cc. B.C.	50
3. Ежелгі сақтар мен үйсіндердің кездейсоқ олжалары. Ғұрыптық қола бұйымдар.....	75
3. Случайные находки сако-усуньских древностей. Культовые бронзы.....	75
3. Accidental discoveries of Saka-wu-sun antiquities. Cult bronzes	75
4. Іле археологиялық экспедициясының материалдары (1954 ж.).....	127
4. Материалы Илийской археологической экспедиции (1954 г.)	127
4. Materials discovered by the Ili archaeological expedition (1954)	127
5. Алматы археологиялық экспедициясының материалдары (1988-1991 жж.)	150
5. Материалы Алматинской археологической экспедиции (1988-1991 гг.)	150
5. Materials of Almaty archaeological expedition (1988-1991)	150
6. Сарытоғай қонысының археологиялық кешені.	165
6. Археологический комплекс поселения Сарытоғай.	165
6. The archaeological complex of the Sarytogai settlement	165
7. Қарғалы көмбесі.	175
7. Каргалинский клад.	175
7. The Kargaly burial site	175
II . Шығыс Қазақстанның сақ тайпалары. Б.з.д. VIII -III ғғ.....	197
II . Сакские племена Восточного Казахстана. VIII -III вв.до н.э.....	197
II . Saka tribes of East Kazakhstan. 8th-3rd cc. BC.....	197
1. Шілікті алтындары. Б.з.д. VII-VI ғғ.	197
1. Золото Чиликты. VII - VI вв. до н.э.	197
1. Gold from Chiliky burial mound. 7th-6th cc. BC.	197
2. Кездейсоқ олжалар. Б.з.д. VII-IV ғғ.	215
2. Случайные находки. VII-IV вв. до н.э.	215
2. Occasional findings. 7th – 4th cc. BC.	215

I. Тарасу қорымының археологиялық кешені. Б.з.д. VI ғ.	220
I. Археологический комплекс могильника Тарасу. VI в. до н.э.	220
I. Archeological complex of the Tarasu burial. 6th century B.C.	220
II. Шығыс Қазақстан археологиялық экспедициясының материалдары (1948 ж.). Б.з.д. III - II ғғ.	227
II. Материалы Восточно-Казахстанской археологической экспедиции (1948 г.) III - II вв. до н.э.	227
II. Materials of Eastern Kazakhstan archeological expedition (1948) 3th-2nd cc. BC.	227
III. Сарыарқа, Солтүстік Қазақстанның сақ тайпалары. Б.з.д. VIII - II ғғ.	230
III. Сакские племена Сары-Арка и Северного Казахстана. VIII - II вв. до н.э.	230
III. Saka tribes of Sary-Arka and North Kazakhstan. 8th-2nd cc. BC.	230
IV. Орталық Қазақстан археологиялық экспедициясының материалдары (1947- 1991 жж.).	230
IV. Материалы Центрально-Казахстанской археологической экспедиции (1947- 1991 гг.)	230
IV. Materials of Central Kazakhstan archeological expedition (1947-1991)	230
V. Павлодар археологиялық экспедициясының материалдары (1955 ж.).	253
V. Материалы Павлодарской археологической экспедиции (1955 г.)	253
V. Materials of Pavlodar archeological expedition (1955)	253
VI. Солтүстік Қазақстан облысы, Қарасай II обасының материалдары. Б.з.д. VII - V ғғ.	259
VI. Материалы кургана Карасай II Северо-Казахстанской области. VII - V вв. до н.э.	259
VI. Materials of Karasai II burial mound of North Kazakhstan region. 7th - 5th cc. B.C.	259
VII. ҚР МОМ археологиялық экспедициясының Ішкі Қаратаудағы ізденістерінің нәтижелері.	265
VII. Находки Каратауского отряда археологической экспедиции ЦГМ РК во Внутреннем Каратау	265
VII. Findings of the Karatau Party of the Archaeological Expedition of the CSM of RK in inland Karatau	265
VIII. Берікқара қорымының материалдары, Қаратаудың солтүстік беткейі	272
VIII. Материалы Берккаринского могильника, северные склоны Каратау	272
VIII. Materials of Berkkara burial mound, northern slopes of Karatau	272
Қосымша:	276
Приложения:	276
Appendix:	276
IX. Археологиялық және антропологиялық жаңғыртулар: Берел, қабір көрінісі; «Алтын адам»; Аржан-2; сақ, үйсін.	276
IX. Археологические и антропологические реконструкции: Берель, погребальная камера; «Золотой человек»; Аржан-2; сақ, усунь.	276
IX. Archaeological and anthropological reconstructions: Berel, funeral chamber; «Golden man»; Arzhan-2; Saka, Wu-sun.	276
X. Шілікті обаларынан табылған алтын бұйымдардың спектралді талдау қорытындылары.	290
X. Бұйымдардың үлкейтілген суреттері.	290
X. Материалы спектрального анализа золотых предметов из курганов Чиликты. Макроснимки предметов.	290
X. Materials of spectral analysis of gold items from Chiliky burial mound. Macrographs of items.	290
XI. Ескерткіштердің салыстырмалы хронологиясы. Құрастырушы Ө. Ақышев.	296
XI. Таблица сравнительной хронологии памятников. Составитель А. Акишев.	296
XI. Comparative chronology table of monuments. Author A. Akishev.	296
XII. Бесшатыр, Есік қорымдарындағы обалардан табылған ағашты радиокарбонды талдау қорытындылары.	308
XII. Данные радиоуглеродного анализа дерева из могильников Бесшатыр и Иссык.	308
XII. Data of radiocarbon analyses of wood from Besshatyr and Issyk burial mound.	308
Әдебиеттер тізімі	309
Список литературы.	309
List of literature.	309
Қысқартқан сөздер тізімі	317
Список сокращений	317
Abbreviations	317